

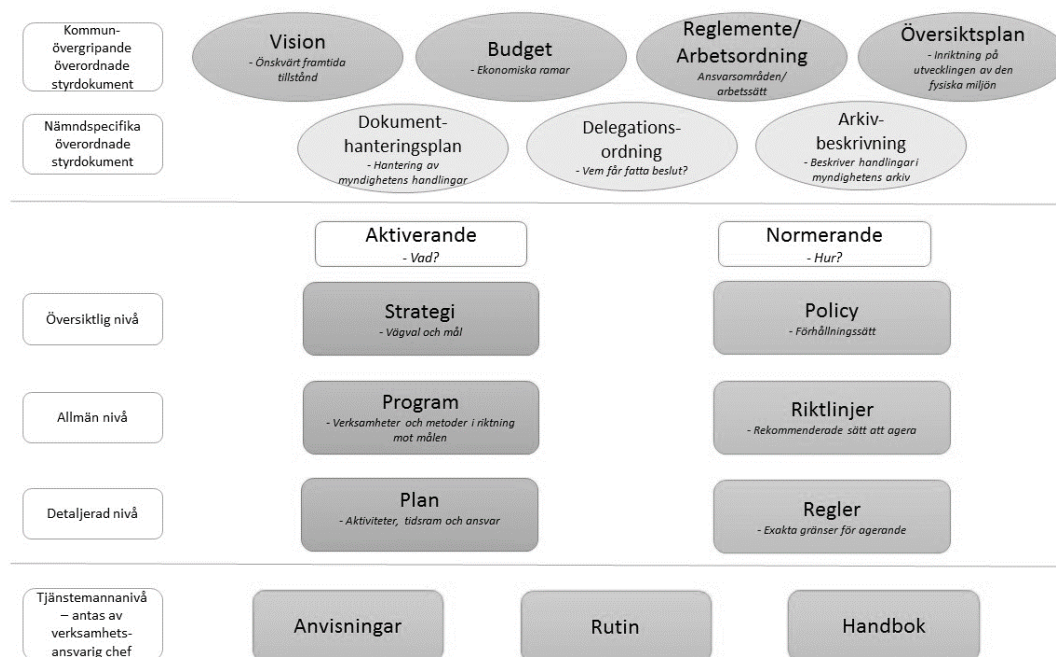
HANDBOK FÖR

Skolans tillsynsansvar

Antaget av	Barn och utbildningsförvaltningens ledningsgrupp
Antaget	2018-08-16
Giltighetstid	Till vidare
Dokumentansvarig	Administrativ chef

Håbo kommuns styrdokumentshierarki

Diarienummer BOU doknr 53115

Gäller för Håbo kommuns grundskolor

Relaterade styrdokument -

Förändringshistorik

<i>Version</i>	<i>Datum</i>	<i>Förändring</i>	<i>Ansvarig</i>

Innehåll

Håbo kommuns styrdokumentshierarki	2
1. Inledning	4
2. Tillsynsansvaret	4
3. Tidsgräns för skolans tillsynsansvar	5
4. Tillsynsansvaret när elever färdas mellan utbildningslokaler	5
5. Skolan tillsyn över förbipasserande elever från andra skolor	6
6. Tillsynsansvaret och fritidsverksamheten	6
7. Tillsyn i samband med skolskjuts	6
8. Sammanfattning av nödvändiga åtgärder	7

1. Inledning

Handboken innehåller en redogörelse för vad tillsynsansvaret innebär och vad det ställer för krav på verksamheterna. Vidare innehåller det även specifika instruktioner och rekommendation kring skolornas arbete för att tillsynsansvaret ska kunna säkerställas.

2. Tillsynsansvaret

Vad är tillsynsansvaret?

Det finns inga direkta regler om tillsynsansvaret i den lagstiftning som reglerar skolans verksamhet. Istället gäller allmänna rättsgrundsatser samt praxis från domstolar, JO och Skolverket. Frågan är även sammankopplad med att delar av arbetsmiljölagstiftningen är tillämplig.

Vad innebär skolans tillsynsansvar?

I verksamhetens tillsynsansvar ingår bland annat att se till att barnen står under uppsikt och inte skadar sig själv eller någon annan, utifrån faktorer som barnets ålder, mognad och risker i den fysiska miljön vid varje enskilt tillfälle. Barnets vårdnadshavares tillsynsansvar i 6 kap. föräldrabalken (1947:381) övergår till verksamheten och verksamhetens huvudman under den tid då barnet vistas i verksamheten.

Skolan har ett tillsynsansvar under den schemalagda delen av skoldagen, men tillsynsansvaret sträcker sig även till att omfatta tiden i anslutning till skoldagens början och slut (JO 1977/78 s. 344). Fallet handlade om en elev som hade tagit sig upp på en lastbil som höll på att leverera grus till en skolgård. Eleven föll ner från lastbilen och blev överkörd och avled av skadorna. Händelsen inträffade cirka fem minuter innan undervisningen började och frågan var vilket ansvar skolan hade att ha tillsyn över dels skolområdet, dels de elever som vistades där innan skolan hade börjat. JO yttrade att skolans skyldighet att utöva tillsyn över eleverna inte omfattar bara den schemabundna skoltiden, utan även viss tid innan och efter dagens första respektive sista lektion. Hur vidsträckt denna tid skall anses vara kan inte anges generellt utan lokala förhållanden ska vara utslagsgivande. Tiden borde dock kunna vara ganska lång. Som exempel använder JO att en skolskjuts anländer regelmässigt en viss tid före skoldagens första lektion, varvid skolan får anses ha ansvar för barnets tillsyn under denna tid.

JO:s beslut slår fast att tillsynsansvaret sträcker sig utanför den schemalagda undervisningen och rasten och att gränsen inte är generell utan varierar från fall till fall. Ett exempel på lokala variationer är kopplingen till att elever regelmässigt anländer med till exempel bil eller buss till skolan en viss tid, vilket är relevant på grund av skolskjutsen.

Vad förväntas skolan göra för att garantera att tillsynsansvaret införlivas?

Tillsynsansvaret är absolut. Det innebär att lokalförändringar och organisatoriska förändringar som behövs för att kunna säkerställa tillsynsansvaret ska genomföras. Exempelvis kan brandskyddsregler leda till en lokalförändring som försvårar tillsynen, i sådana fall måste tillsynen anpassas så att den kan genomföras på ett fullgott sätt trots de nya

förutsättningarna. Detta innebär att tillsynsansvaret kan betraktas såsom långtgående och ställer krav på verksamheten att planera utifrån att tillsynsansvaret ska kunna tillgodoses.

På samma sätt som att tillsynsansvaret är olika vidsträckt utifrån barnets ålder och mognad, förändras även tillsynsansvaret i vissa situationer som kan vara förenade med en större risk. Den kan vara exempelvis lokaler med maskiner, verktyg och vassa föremål (såsom träslöjd och hemkunskap) men även utomhusmiljöer i anslutning till trafik. När det gällde olyckan som hade inträffat konstaterade JO i sitt beslut att kommunens praxis, att vaktmästarna hade uppsikt över skola och skolgård före skoldagens början i samband med att de ser över hela anläggningen, syntes ha fungerat dåligt vid olyckstillfället. Även situationer där det är svårt att ha en god översikt över eleverna, exempelvis när alla elever anländer till skolan samtidigt på morgonen, är det av vikt att ha en utökad tillsyn. Den skyddsåtgärd som sannolikt skulle ha varit mest effektiv i fallet med lastbilen hade varit att en vuxen person uppehöll sig utanför fordonet och hade uppsikt över skoleleverna och fordonet.

Vårdnadshavare har tillsynsansvaret för vägen till och från skolan, men det är personalen som ska bedöma elevens välbefinnande och säkerhet och utifrån det vidta åtgärder när eleven väl anlänt till skolan. Rimligtvis bör skolan alltså ha personal och organisation för att utöva tillsyn när eleverna anländer till skolan och när eleverna lämnar skolan för den tid det tar eleverna att anlända till respektive lämna skolans område.

Skolans tillsynsansvar gäller även vid studiebesök, friluftsdagar och skolresor. Här får en helhetsbedömning göras av vilka insatser och resurser som behövs för att kunna tillgodose tillsynen i varje enskilt fall.

3. Tidsgräns för skolans tillsynsansvar

I enlighet med JO: s uttalande och vad som gäller för ramtiderna i skolskjutsen så går det inte att ange en specifik tidsgräns vid skoldagens början och slut. Detta är någonting som varje verksamhet måste se över och därefter vidta organisatoriska åtgärder för att säkerställa tillsynen från den tid eleverna början anlända till, eller som senast lämnar, skolans område varje dag. Tillsynsansvaret omfattar även tiden mellan schemalagda undervisningsaktiviteter

4. Tillsynsansvaret när elever färdas mellan utbildningslokaler

Med detta avses exempelvis att en elev har idrott och hälsa eller slöjd på en annan skola än den där eleven normalt sett går.

Som huvudregel ska verksamheten kunna tillgodose elevernas trygghet och säkerhet under hela skoldagen (samt i anslutning till skoldagens början och slut). Detta inkluderar den tid och sträcka som eleverna behöver transportera sig mellan två olika lokaler. Att tillgodose trygghet och säkerhet behöver nödvändigtvis inte innebära att en anställd ska hålla uppsikt över samtliga elever längs med transportsträckan, det kan lika väl handla om att verksamheten har gjort en bedömning om vilken typ av uppsikt eller vilka säkerhetsåtgärder som måste vidtas för en viss elevgrupp eller för enskilda elever i förhållande till ordning, säkerhet, trygghet, trafik, ålder, mognad och andra faktorer som kan påverka elevernas förmåga att genomföra transporten på ett säkert sätt. Om det är äldre elever är det mer sannolikt att de kan genomföra transporten på egen hand, men det behöver göras en individuell bedömning utifrån sträckans och elevgruppens förutsättningar.

5. Skolan tillsyn över förbipasserande elever från andra skolor

Elever som tillhör en annan skola ingår inte i verksamhetens tillsynsansvar (även om vuxna anställda i utbildningsverksamhet rimligtvis bör värna om samtliga barns och ungas säkerhet under sin arbetstid). För det fall förbipasserande elever på något vis stör/orsakar oordning för verksamhetens elever kan det anses att verksamheten har tillsynsansvar över detta. Dels utifrån den allmänna skyldigheten att ha god uppsikt över skolans område och de elever som är en del av skolans verksamhet, dels utifrån att skolan har ett långtgående ansvar för bland annat att förhindra kränkande behandling mellan elever om det har samband med verksamheten. Om eleverna befinner sig på eller nära skolans område under den tid verksamheten har tillsynsansvar faller det som händer eleverna under skolans ansvar i att tillgodose trygghet, ordning, förhindra kränkande behandling samt det allmänna tillsynsansvaret som verksamheten har.

6. Tillsynsansvaret och fritidsverksamheten

Enligt 14 kap. 7 § skollagen (2010:800) ska fritidshem erbjudas till elever i de lägre årskurserna. Tillsynsansvaret är i sin helhet detsamma oavsett om en elev har en fritidsplats eller inte. Det faktum att vissa elever har en placering i fritidshemmet frångår inte skolan tillsynsansvaret för de elever som inte har en fritidsplats. Särskilt då skolskjuts inte anordnas till eller från fritidshem. Detta innebär alltså att fritidshemmets placering som en utbildningsform vid skoldagens början och slut på inget sätt utesluter tillsynsansvaret i anslutning till skoldagens början och slut. Skolan får endast släppa iväg elever själva om tillåtelse för detta erhållits från elevens vårdnadshavare. Fritidsverksamheten har i regel inte tillsynsansvaret för elever som återvänder efter att ha gått hem. Beroende på elevens ålder bör emellertid en avvägning göras huruvida elevens vårdnadshavare behöver kontaktas eller inte

7. Tillsyn i samband med skolskjuts

Kommunen har beslutat följande om ramtider.

Ramtiderna för skolskjuts med taxi är att lämna elever senast kl. 8, förutom för högstadiet på måndagar. Då ska eleverna lämnas senast kl. 8.45. Elever ska alltid lämnas i god tid innan skoldagen börjar.

Ramtiderna för skolskjuts med taxi är att hämta eleverna tidigast kl. 14, 15 eller 16.

Eftersom leverantörens uppdrag är att optimera dessa resor kommer det finnas bilar som påbörjar sin upphämtning kl. 14 på en skola för att hämta en annan elev på en annan skola, några minuter efter 14.

En elev som slutar före 13:45 i sitt schema kommer hämtas ca 14:00. En elev som slutar efter 13:45, men innan 14:45 kommer hämtas ca 15:00. En elev som slutar efter 14:45 kommer hämtas ca 16:00.

Enligt beslutet om ramtider ska skolskjutsen anpassas till de tiderna. Skolorna förväntas anpassa sin schemaläggning till ramtiderna men det finns inte något uttalat krav på det på samma sätt som på skolskjutsens tider.

I avtalet med leverantören anger kommunen något om vad ramtider är, vilka ramtider som finns och hur de påverkar leverantörens planering.

Skolornas ramtider vilket avser tider som lämnings- och hämtningstid av elever är: (angivna ramtider kan komma att ändras)

Morgontider kl. 8.00 alla dagar samt kl. 8.45 på måndag för högstadiet (åk 7-9). (En av skolorna har att de börjar kl. 8 eftersom deras elever även ska ta sig till en annan skola som börjar kl. 8.15.). På måndagar och fredagar går skolskjutsarna på eftermiddagar kl. 14.00 och 15.00 På tisdagar, onsdagar och torsdagar går skolskjutsar på eftermiddagar kl. 14.00, kl. 15.00 och kl. 16.00.

Kommunens grundskolor har angivna ramtider per skola och årskurs. Ramtiderna är ett antal låsta tider som gäller vid lämning och hämtning av elever på en skolenhet.

- Elever som hämtas och lämnas inom Håbo kommun ska inte hämtas tidigare än 60 minuter före elevens ramtid för skolstart.
- Eleven ska lämnas på skolan på den ramtid som ligger i närmast anslutning till när elevens skoldag börjar.
- Elever ska hämtas på den ramtid som ligger i närmast anslutning till när elevens skoldag slutar.

Enligt avtalet ska eleverna lämnas på skolan på den ramtid som ligger i närmast anslutning till när elevens skoldag börjar och hämtas på den ramtid som ligger i närmast anslutning till när elevens skoldag slutar. Det framstår därmed som att skolskjutsen kräver att skolans tillsynsansvar ska börja omkring den tidigaste möjliga lämningstiden – 08:00 – och sluta strax efter den senaste möjliga hämtningstiden – 16:00.

Rekommendationer för tillsyn i samband med skolskjuts

- Ha personal på plats som har tillsyn över samtliga elever på morgonen, från det tillfälle då elever anländer till skolans område.
- Ha personal på plats som har tillsyn över samtliga elever på eftermiddagen, till det tillfälle då elever lämnar till skolans område.
- Skolpersonal behöver också befinna sig på plats och ha uppsyn över elever fram till dess att sista upphämtning sker. Ramtiden för sista hämtning är klockan 16.00 för tisdagar, onsdagar, torsdagar, och klockan 15.00 på måndagar och fredagar men skolan behöver vara förbered på att förseningar kan inträffa. Uppskattningsvis kan elever komma att hämtas så sent som en timme efter planerad hämtningstid.

8. Sammanfattning av nödvändiga åtgärder

Skolan ska, för att säkerställa att tillsynsansvaret fullgörs på ett tillfredsställande vis:

- Ha personal för att ta emot samtliga elever på morgonen, från det tillfälle då eleverna anländer till skolans område
- Ha personal på plats att ha tillsyn över samtliga elever vid skoldagens slut, till dess eleverna har lämnat skolans område
- Ha personal på plats att ha tillsyn över de elever som anländer till skolan med särskilt upphandlad skolskjuts (som tidigast kl. 08:00)
- Ha personal på plats att ha tillsyn över de elever som lämnar skolan med särskilt upphandlad skolskjuts (som senast kl. 16:00)

- Notera att utöver ovanstående så finns det elever som omfattas av korttidstillsyn (grundsärskolan, gymnasiesärskola), fritidshemmet, läxläsning eller liknande där respektive verksamhets tillsynsansvar råder.
- Säkerställa att det utifrån arbetsmiljölagstiftning och säkerhet finns en god kännedom kring eventuella risker på skolans område och i lokalerna, exempelvis att skolgården är säker under reparationsarbeten.